

Vergaderjaar 2017–2018

32 623

Actuele situatie in Noord-Afrika en het Midden-Oosten

Nr. 220

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 juni 2018

In reactie op het verzoek van de Vaste Kamercommissie Buitenlandse Zaken van 17 mei 2018 stuur ik u hierbij een verslag van mijn bezoek aan Algerije en Egypte. Op 8, 9 en 10 mei bezocht ik achtereenvolgens Algiers en Caïro.

Mijn bezoek aan Algerije en Egypte past in het voornemen van het Nederlandse kabinet om meer te investeren in de relaties met de landen aan de zuidgrens van Europa. Ontwikkelingen in deze regio hebben een directe invloed op Europa. Er spelen daarnaast veel gedeelde belangen, zowel op politiek-, als economisch- en veiligheidsterrein.

Algerije

Tijdens mijn werkbezoek aan Algerije op 8 en 9 mei sprak ik met de Algerijnse premier Ouyahia en acht andere ministers: de Minister van Buitenlandse Zaken Messahel, de Minister van Energie Guitouni, de Minister van Verkeer en Openbare Werken Zaalane, de Minister van Industrie en Mijnbouw Yousfi, de Minister van Handel Djellab, de Minister van Milieu en Hernieuwbare Energie Zerouati, de Minister van Financiën Raouia en tot slot de Minister van Landbouw, Rurale Ontwikkeling en Visserij Bouazghi.

Hoofddoel van het bezoek was de tweejaarlijkse vergadering van de Gemengde Commissie en de ondertekening van een bilateraal belastingverdrag. Ter gelegenheid van mijn gesprekken met de ministers van Landbouw, Energie en Transport, heb ik de wens uit gesproken dat zij binnen afzienbare tijd Nederland zouden bezoeken.

Gemengde Commissie

Het bezoek vond plaats in het kader van de tweejaarlijkse vergadering van de bilaterale Gemengde Commissie, die dit jaar voor de derde keer plaatsvond. Een veelheid van onderwerpen passeerden de revue, waaronder de politieke dialoog, het Europees Nabuurschapsbeleid, migratie, het voorkomen en bestrijden van terrorisme, de regionale veiligheid, economische-, landbouw-, water- milieu en (duurzame) energiesamenwerking, onderwijssamenwerking, consulaire samenwerking, politieke samenwerking, samenwerking op het gebied van lokaal bestuur en havensamenwerking.

Economische relaties

Op 9 mei heb ik met de Algerijnse Minister van Financiën Raouia een belastingverdrag getekend. Het verdrag, waar meer dan tien jaar over onderhandeld is, zorgt ervoor dat bedrijven die actief zijn in zowel Algerije als Nederland geen dubbele belasting betalen.

Met premier Ouyahia heb ik de handelsbelemmeringen besproken die zijn opgeworpen door Algerije. Ik heb duidelijk gemaakt dat ze onwenselijk zijn en een drempel vormen voor Nederlandse bedrijven, die baat hebben bij helderheid, voorspelbaarheid en minder belemmeringen. Premier Ouyahia benadrukte de noodzaak en de tijdelijkheid van de maatregelen, bedoeld om het evenwicht op de betalingsbalans te herstellen.

Nederland is een belangrijke partner van Algerije op landbouwgebied en is uitgekozen als eregast op de aanstaande SIMA SIPSA landbouwbeurs, die in oktober a.s. zal plaatsvinden in Algiers. In dit kader is de Nederlandse Minister van Landbouw of de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking uitgenodigd om met een handelsdelegatie deel te nemen.

Migratie en terugkeer

Met premier Ouyahia en Minister van Buitenlandse Zaken Messahel heb ik onder andere de onderwerpen migratie en terugkeer besproken.

Aangezien Algerije net als Nederland een bestemmingsland is voor migranten, staat het voor dezelfde uitdagingen als het gaat om migratie en terugkeer. Er is dan ook nauwere samenwerking afgesproken, door middel van bezoeken over en weer van specialisten op dit gebied. In het akkoord dat Minister Messahel en ik hebben ondertekend, heeft Algerije aangegeven bereid te zijn mee te werken aan de terugkeer van Algerijnen die illegaal in Nederland verblijven.

Veiligheid in de regio

Algerije en Nederland hebben beide belang bij een stabiele regio, in dat licht wordt er bij de bestrijding van terrorisme en georganiseerde misdaad goed samengewerkt. Met het oog op Libië en Mali, de instabiele buurlanden van Algerije, is er afgesproken deze samenwerking bilateraal en multilateraal (via het Global Counter Terrorism Forum) te verdiepen.

Mensenrechten

Tijdens mijn gesprek met Minister Messahel heb ik de mensenrechtensituatie aangekaart. Ik heb mijn zorg uitgesproken over de maatregelen die zijn genomen tegen sommige Protestantse kerken in Algerije. In reactie stelde mijn Algerijnse ambtgenoot dat de nieuwe wetgeving voor gebedshuizen vooral op clandestiene moskeeën gericht was en dat kerken in Algerije niets van deze wetgeving te vrezen hadden.

Verdere samenwerking

Er is afgesproken dat de internationale tak van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) de Algerijnse overheid gaat helpen bij haar wens te decentraliseren, door middel van trainingen voor lokaal bestuur. Daarnaast zal er training worden gegeven op het gebied van baggeren en zullen senior experts van het Programma Uitzending Managers (PUM) worden ingezet met als doel het versterken van het MKB, het verbeteren van ondernemerschap en het opzetten van expertisecentra. Er is daarnaast waardering uitgesproken over de bestaande samenwerking tussen de Algemene Rekenkamer en zijn Algerijnse tegenhanger, evenals tussen Instituut Clingendael en het Algerijnse Instituut voor Diplomatie en Internationale betrekkingen.

Egypte

Aansluitend op mijn bezoek aan Algerije bracht ik een bezoek aan Egypte. Ik sprak uitgebreid met mijn collega Minister van Buitenlandse Zaken Shoukry, bracht een bezoek aan de Koptische kerk waar in december 2016 een door IS opgeëiste zelfmoordaanslag plaatsvond en ontmoette de Koptische paus Tawadros II, een mensenrechtenadvocaat en een lid van de politieke oppositie.

Ontwikkelingen en gedeelde belangen

Egypte zal de komende jaren een aantal grote uitdagingen het hoofd moeten bieden, waaronder klimaatverandering, exponentiële bevolkingsgroei en terrorismedreiging. Dit alles tegen de achtergrond van een gespannen veiligheidssituatie, uitblijvende democratische vooruitgang en een economie die nog sterk hervormd moet worden. De situatie in Egypte blijft hierdoor fragiel, hetgeen de stabiliteit van het land met de grootste populatie aan de zuidgrenzen van Europa niet ten goede komt en potentieel een grote impact op Europa, en dus ook op Nederland, heeft. Door middel van open en constructief engagement richt Nederland zich op het bevorderen van de sociaaleconomische omstandigheden en de opbouw van een transparante en inclusieve samenleving, maar kunnen ook zorgen uitgesproken worden over ontwikkelingen die in onze ogen de overgang naar zo'n samenleving in de weg staan.

Ik heb mijn waardering uitgesproken voor de wijze waarop de Egyptische autoriteiten sinds eind 2016 de noodzakelijke economische hervormingen uitvoeren. Shoukry erkende dat Egypte nog een lange weg te gaan heeft om het welzijnsniveau van landen als Nederland te bereiken en sprak waardering uit voor de jarenlange kennisdeling op het gebied van landbouw en water en de investeringen van Nederlandse multinationals, zoals Shell, Akzo Nobel en Heineken.

Er is daarnaast sprake van een aantal gedeelde belangen, zoals de toekomst van het MOVP, de conflicten in Syrië en Jemen, en gezamenlijke belangen, zoals de strijd tegen terrorisme en het beheersen van de gevolgen van migratie en klimaatverandering. Hoewel onze benaderingen op sommige terreinen wel degelijk verschillen, is het belangrijk om met elkaar in gesprek te blijven. Ik heb met Minister Shoukry uitgebreid gesproken over deze regionale ontwikkelingen en bekeken op welke manieren we elkaars initiatieven kunnen ondersteunen.

Mensenrechten

Ik heb mijn zorgen geuit over de vrijheid van meningsuiting in Egypte, de steeds beperktere ruimte voor het maatschappelijk middenveld om een

kritisch tegengeluid te laten horen en de persvrijheid. Daarbij heb ik speciaal gewezen op de schrijnende situatie van fotojournalist Shawkan en de positie van de LHBTI gemeenschap.

Eerder op de dag sprak ik uitgebreid met een mensenrechtenadvocaat en een lid van de politieke oppositie over politieke en burgerlijke vrijheden in Egypte. Ik heb gesteld dat Nederland de verslechterende mensenrechtensituatie in Egypte nauwlettend volgt en heb aangegeven dat Nederland zorgen hierover via bilaterale en multilaterale kanalen zal blijven uitspreken.

Met de Koptische paus Tawadros II sprak ik over de positie van de Koptische gemeenschap in Egypte. Tawadros II stelde tevreden te zijn over de bescherming die President Sisi biedt aan de Koptische kerk tegen terroristische aanvallen van IS. De grootste uitdaging voor de Koptische gemeenschap ligt volgens Tawadros II op dit moment op het gebied van interreligieuze dialoog. De Nederlandse ambassade in Caïro ondersteunt een project gericht op de bevordering van de dialoog tussen moslims en christenen.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok